

Parašyti šią istoriją įkvėpė šiaurės rytų Japonijoje, Ivatės prefektūroje iš tiesų esanti vieta.

Vieną dieną vyriškis savo namų sode, besidriekiančiame Kudžirajamos – Banginio kalno – papėdėje, visai netoli Ocučio miesto, įrengė telefono kabiną. Ši vietovė – viena iš labiausiai nukentėjusių per 2011 metų kovo 11 dienos cunamį.

Kabinoje stovi senas, juodas nepajungtas, balsus vėjyje nešantis telefonas.

Kiekvienais metais aplankyti šios vietos atkeliauja tūkstančiai žmonių.

*Tai formų perėjimas iš vieno gyvenimo
į kitą. Koncertas, kuriame
pasikeičia tik orkestras.
Bet muzika skamba, ji ten.*
Mariangela Gualtieri

*Pabusk, šiaurės vėjau!
Ateik, pietų vėjau!
Padvelk į mano sodą,
tepasklinda plačiai jo kvapai!
Teateina mylimasis į savo sodą,
tevalgo jo geriausių vaisių.*
„Giesmių giesmė“, 4, 16*

Tad neskubėki dovanoti meilės.
Kojiki

* Čia ir toliau Šventasis Raštas cituojamas iš „Biblija, arba Šventasis Raštas“. Ekumeninis leidimas, Vilnius: Lietuvos Biblijos draugija, 1999. (*Vert. past.*)

Prologas

Oro sūkurys smogė į didžiulio, stačiame šlaite plytinčio *Bell Gardia* sodo augalus.

Norėdama apsisaugoti, moteris nevalingai pakėlė alkūnę ir prisidengė veidą, susikūprino. Bet greitai atsitokėjo, atsitiesė.

Čia atvažiavo prieš auštant, matė, kaip švinta, tačiau saulė taip ir neišlindo. Iš automobilio iškėlė didžiulius maišus: penkiasdešimt metrų storiausios plastikinės plėvelės ritinį, izoliacinės juostos, dešimt dėžučių vinių su žiediniais rantais, juos galima įsmeigti į žemę, ir plaktuką su moterims pritaikytu kotu. Milžiniškos geležies dirbinių parduotuvės *Conan* darbuotojas mandagiai jos paprašė, kad parodytų ranką; norėjo pažiūrėti, kokio koto reikia, bet ji krūptelėjo.

Skubriai priėjo prie telefono kabinos, pamatė, kokia ji trapi, it iš cukraus vatos ir morengų, nelyginant jos būtų atsignybę paragauti nesuskaičiuojama daugybė pirštų. Vėjas jau šėlo, daugiau nebebuvo laiko.

Geras dvi valandas juodu be atvangos darbuotės Ocučio kalvoje: moteris suko plėvelę aplink kabiną, suoliuką, iškabą prie įėjimo ir nedidelę arką, nuo jos vedė takelis, o vėjas nė minutėlės nesiliovė talžęs moters. Retsykiais nesąmoningai apglėbdavo save – jau metų metus šitaip darydavo, kai užplūsdavo emocijos, – bet paskui kaskart atkusdavo, ištiesdavo nugarą ir mesdavo iššūkį virtinei visą kalvą užklojusių debesų.

Sustojo tik tuomet, kai jai pasidingojo, kad net ir burnoje jaučia jūros skonį, tarsi oro masė iš apačios būtų pakilusi tiek, kad būtų galėjusi apversti pasaulį. Nuvargusi prisėdo ant suoliuko, susirietė tarsi koks šilkaverpis, batų padai jau buvo apkibę žemėmis.

Jei pasaulis sugrius, tarė sau, ir jinai kartu su juo; bet jeigu egzistuoja bent viena galimybė jį išsaugoti, galbūt bent jau išlaikyti šiokią tokią pusiausvyrą, ji stengsis iš paskutiniųjų, kad jam pagelbėtų.

Miestas kalvos papėdėje dar miegojo. Kelios lemputės įsiziėbė nušviesdamos langus, tačiau artinantis taifūnui dauguma gyventojų neatidarė langinių, apsaugines žaliuzes užrėmė kartimis. Kai kurie prispaudė smėlio maišais namų duris iš lauko pusės, kad siautėjantis vėjas jų neišplėštų ir vanduo neužlietų kambarių.

Tačiau Jui, regis, nekreipė dėmesio į lietu, į tą iki pat jos batų nusileidusį dangų. Pažvelgė į tai, ką buvo padariusi: į plėvelės ir lipnios juostos šydą, kuriuo apsuko ir sutvirtino telefono kabiną, medinį suoliuką, vieną paskui kitą išklotas takelio plokštes, arką prie įėjimo ir iškabą, kurioje buvo parašyta „Vėjo telefonas“.

Viskas susimaišė su žemėmis ir lietaus lašais. Jeigu taifūnas ką nors ir nublokš ar nuplėš, ji bus ten ir viską sutvarkys.

Jai net nedingtelėjo pats banaliausias dalykas, tiksliau tai, kad trapūs ne daiktai, o kūnai, ji nė nepagalvojo, kad materialius daiktus galima pataisyti arba pakeisti, bet žmogaus kūno neįmanoma pataisyti, taip, veikiausiai jis tvirtesnis už dvasią, – kai ši palūžta, palūžta visiems laikams, – tačiau kūnas ne toks tvirtas kaip medis, kaip švinas arba geležis. Nė mirksnį nepajuto jos pačios tykančio pavojaus.

– Jau rugsėjis, – sušnabždėjo Jui, susimąščiusi žvelgdama į juodą iš rytų atslenkantį dangų. *Nagacuki* 長月, „ilgų naktų mėnuo“, štai ką reikia senovėje šiam mėnesiui suteiktas pavadinimas. Tačiau ji prisiminė kartodavusi tuos pačius žodžius kiekvieną mėnesį, ištar-davusi juos ir lapkritį, ir gruodį. Jau balandis, sakydavo, o vėliau jau

gegužė ir taip toliau, tiksliai skaičiuodama dienas, pradėdama nuo 2011 metų kovo vienuoliktosios.

Kiekviena savaitė – vargas, kiekvienas mėnuo – tiesiog palėpėje ateičiai sukauptas laikas, kažin ar jo beprireiks.

Jui plaukai buvo ilgi, juodi juodi, o apačioje – šviesūs, tarsi būtų emę ataugti nuo galų, kad pasiektų šaknis. Nuo tada, kai jos motiną ir dukrą pasiglemžė siautėjanti jūra, plaukų daugiau nebedažė. Kaskart vos patrumpindavo, tad jie ir augo kaip kokia nusmukusi aureolė. Toji plaukų spalva, toji linija, kur baigėsi kadaise dažyti geltoni ir prasidėjo natūralūs juodi, bylojo, kiek laiko Jui gedi. Buvo nelyginant koks advento kalendorius.

Už tai, kad išliko gyva, turėjo būti ypač dėkinga tam sodui, tai baltai telefono kabinai su sulankstomomis durimis ir jos viduje ant lentynos šalia sąsiuvinio stovinčiam juodam telefonui. Pirštais surinkdavo bet kokį numerį, ragelį priglaudavo prie ausies ir balsas imdavo juo sklisti. Kartais verkdamo, o kartais juokdavosi, nes gyvenimas ir po tragedijos gali būti linksmas.

Dabar taifūnas buvo jau čia pat, Jui jautė, kaip jis artinasi.

Tose vietovėse uraganai kildavo dažnai, ypač vasarą. Sunaikindavo kraštovaizdį, nuplėšdavo stogus, ir čerpės pabirdavo ant žemės tarytum kokios sėklos, ir kiekvienąkart Sudzukis, *Bell Gardia* sodo prižiūrėtojas, rūpestingai jį saugodavo.

Tačiau buvo pranešta, kad šį sykį taifūnas bus smarkus, o Sudzukio ten nebuvo. Kalbos, kad jis serga, pasklido greitai. Nebuvo aišku, ar sunkiai, bet buvo žinoma, kad paguldytas į ligoninę atlikti klinikinių tyrimų.

Jeigu Sudzukis neapsaugos tos vietos, kas ją apsaugos?

Taifūnas Jui atrodė it koks vaikas, piktai bežiūrintis ir ketinantis išpilti kibirėlį su vandeniu ant smėlio pilies, kurią pastatė kitas, ne

toks šaunus, naivesnis vaikas; pasislėpęs už uolos ir pasirengęs pulti, iš tolo žvelgiantis į tą vaikį.

Debesys be paliovos blaškėsi danguje, ten, aukštai, viskas greitai lėkė, regis, ir šviesa paskubomis traukėsi į vakarus. Kas minutę vis artėjo prie Jui, tarsi kokia ant kalvos kaktos besileidžianti ranka, kad patikrintų, ar ši tikrai karščiuoja ar apsimeta.

Kai stūgaujantis vėjas bloškėsi į sodą, atrodė, kad nuo tų šuorų viskas susiplojo, neskriausk manęs, regis, kuždėjo.

Jui plaukai išsiplaukė, pasišiaušė kaip kokia medūza, keliose vietose prasiskyrė ir dar išsipūtė. Užteko pažvelgti į tos moters galvą, kad nujaustum, kaip siaučia vėjas, kaip baisiai švilpia, prieš įsisiūbuojant augalams, raudonai žydinčiai *higanbanai*, Nirvanos gėlei, mirusiųjų gėlei; nuvytusiai hortenzijai, iš jos buvo likęs tik ker-
ras; baltai sužydėjusiai *fusenkazurai* ir žaliems šio augalo vaisiams, jais vaikai skambindavo lyg kokiais varpeliais.

Nors jau buvo sunku išstovėti, suvokė turinti pasilenkti dar kartą, kad įsitikintų, jog viskas apsaugota. Protarpiais šliauždama žeme, protarpiais visu kūnu priešindamasi tam šuorui, galiausiai pasiekė paskutinę sodo takelio akmens plokštę. Dar kartą patikrino kuoliukus, kuriais prismeigė aplink telefono kabiną apsuktą plėvelę. Rankomis skynėsi vėjyje kelią nelyginant plaukdama.

Viena vienintelė takelio plokštė subraškėjo, ir Jui prisiminė savo dukros žodžius, jos dukra akmens luitus, dengiančius nutekamąjį griovelį netoli namų, vadino *sausainiais*.

Nusišypsojo apsidžiaugusi, kad tai prisiminė.

Būdami vaikai laimę suvokiame kaip kažkokį daiktą. Iš krepšio kyšantis traukinukas, plėvelė, į kurią suvyniotas torto gabalėlis. Arba galbūt ir kokia nuotrauka – vaikai stovi centre ir visi tik į juos ir žiūri.

Kai suaugame, viskas tampa daug sudėtingiau. Laimė – tai sėkmė, darbas, vyras arba moteris, visi tie neapibrėžti, sudėtingi dalykai. Tada, kai jaučiamės laimingi, ir tada, kai nesijaučiame laimingi, laimė tampa ne kuo kitu, kaip tik abstrakcija.

O juk vaikystė, dabar pagalvojo Jui, mus moko visai ne šito, tiksliau, kad tereikia ištiesti ranką teisinga kryptimi ir šitaip pasieksime laimę.

Po pilku drumzlinu dangumi maždaug trisdešimties metų moteris nieko nepaisė, nesusikūprino. Ilgai mąstė apie tai, kad laimė gali būti apčiuopiama, pasinėrė į tas mintis, kaip kadaise pasinerdavo į knygas, į kitų istorijas, dar vaikystėje visos be išimties Jui atrodydavo daug gražesnės už jos pačios gyvenimą. Svarstė, kad galbūt todėl ir ėmė dirbti radijuje. Jai be galo patikdavo klausytis kitų žmonių istorijų, pasinerti į jų pasakojimus.

Jau daug metų laimę Jui tapatino su tuo juodu ir sunkiu daiktu, jo viduryje buvo skaičiai nuo vieno iki nulio. Prie ausies prispaudusi ragelį, pasinerdavo į sodą, į tą atokią šiaurės rytų Japonijos kalvą. Nuo V raidės formos įlankos įžiūrėdavo ir jūrą, užuosdavo druskos prisodrintą jos kvapą. Ten Jui svajodavo kalbanti su savo vis dar trimete dukra ir su savo motina, iki pačios paskutinės akimirkos laikiusią glėbyje anūkę.

O tada, kai laimę imame tapatinti su tam tikru daiktu, tai, kas kėsina į jo saugumą, tampa priešu. Nors ir būtų neapčiuopiamas kaip vėjas, nors ir būtų iš aukštai krintantis lietus.

Net jeigu būtų reikėję paaukoti savo nieko vertą gyvybę, Jui niekuomet nebūtų leidusi, kad tam *daiktui* ir tai vietovei, į kurią *tuo daiktu* atsklisdavo balsai, nutiktų kažkas blogo.

I

Pirmą kartą apie tai išgirdo per radijo laidą.

Laidos pabaigoje paskambino vienas klausytojas ir papasakojo, kas, žmonai mirus, jam padeda pasijusti geriau.

Redakcijoje sprendžiant, kokia bus laidos tema, buvo daug diskutuota. Visi žinojo, kas jai nutiko, žinojo, kad jos viduje prasivėrė bedugnė. Tačiau Jui atkakliai tikino, kad nesvarbu, kas ką bepasakys, ji atlaikysianti. Juk tiek iškentėjo, kad jokia kančia neišmuš jos iš vėžių.

– Kas, ilgai gedėjus, jums padeda rytais atsikelti ir vakarais eiti miegoti? Kas, liūdesiui prislėgus, padeda pasijusti geriau?

Šiaip ar taip, laida buvo ne tokia jau niūri, kaip buvo manyta.

Viena moteris iš Aomorio papasakojo, kad būdama liūdna imasi gaminti maistą: kepa saldžius ir sūrius pyragus, *makarunus*, verda džemus, ruošia paprastus patiekalus, pavyzdžiui, ant grotelių kepa krocketus arba žuvį cukruje ir sojų padaže, išverda daržovių, paskui jas sudeda į *bentus*; netgi atskirą šaldiklį nusipirko, kad galėtų užšaldyti maistą, kai jo prigamina. Per *Hinamacuri*, Mergaičių dieną, švenčiamą kovo trečią dieną – kadaise tą dieną sveikindavo savo dukrą, – atsargiai atšildo maistą. Toji moteris buvo įsitikinusi, kad žvelgdama į svetainėje išdėliotas lėles, ant laiptų sustatytas imperatoriškąją šeimą simbolizuojančias figūreles, truks plyš užsimanys

ką nors nuskusti, supjaustyti ir apvirti. Gamindama pasijunta gerai, paaiškino, tai jai padeda neatitrūkti nuo pasaulio.

O jauna tarnautoja iš Aičio paskambino norėdama pasakyti, kad eina į kavines paglostyti šunų, kačių ir šeškų, taip, ypač šeškų. Vos tik jie perbraukia savo mažučiais snukučiais jai per rankas, ji vėl ima džiaugtis, kad yra gyva. Vienas pagyvenęs vyriškis pašnibždomis, nes nenorėjo, kad jo balsą išgirstų miegamajame esanti žmona, prisipažino žaidžiantis *Pačinko*; vienas tarnautojas, išsiskyrimą su mergina išgyvenęs lyg kokį gedulą, pradėjo gerti juodąjį šokoladą ir triaukšti *senbei*.

Visi ėmė šypsotis, kai viena maždaug penkiasdešimties metų moteris, namų šeimininkė iš Tokijo, avarijoje netekusi savo geriausios draugės, pasakė, kad ėmė mokytis prancūzų kalbos ir kad vien dėl to, jog reikia kitaip moduluoti balsą, dėl ryklėje tariamos *r* ir sudėtingo kirčiavimo jai dingdavosi, kad ji kitokia.

– Niekada neišmoksiu tos kalbos, aš visiškai negabi, bet jei žinotumėte, kaip puikiai jaučiuosi tardama *bonjouuuurrrrrrr*.

Paskutinis klausytojas skambino iš Ivatės – vienos iš 2011-aisiais nuniokotos prefektūros. Laidos rengėja iškalbingai pažvelgė į garso operatorių, šis ilgokai stebėjimo į laidos vedėją, paskui nudelbė akis į scenarijų, žiūrėjo į jį iki pokalbio pabaigos.

Kaip Jui per cunamį neteko motinos ir dukros, taip per jį žuvo ir laidos klausytojo žmona, namus pasiglemžė vanduo, žmonos kūnas buvo nublokštas kartu su nuolaužomis: žmona buvo priskirta prie *jukue fumei*, „nežinoma, kur yra“, prie dingusiųjų be žinios. Dabar jis gyvena pas sūnų krašto gilumoje, ten jūra – tik abstrakcija.

– Vienu žodžiu, – prabilo dažnai traukdamas cigaretę, – kalvoje toli nuo visų, sodo vidury stovi telefono kabina. Telefonas neprijungtas, tai vėjas nuneša balsus. Ištariu: „Klausau, Joko, kaip laikaisi?“, ir man atrodo, kad vėl esu toks, kaip kadaise, kai mano žmona klau-

sydavosi manęs iš virtuvės, visuomet ten triūsavo, ruošdavo pusryčius arba vakarienę, o aš niurzgėdavau, nes kava nusidegindavau liežuvį.

– Vakar vakare anūkui skaičiau istoriją apie skraidantį, savo šešėlių pametusį berniuką Piterį Peną, bet viena mergaitė jį prisiuvo prie Peno padų, na, manau, kad ir mes, važiuojantys į tą kalvą, siekiam to paties: norim susigražinti savąjį šešėlį.

Redakcijoje visi neteko žado, tarsi tarp jų staiga būtų nukritęs koks svetimas ir didžiulis daiktas.

Jui, visada puikiai sugebanti keliais apgalvotais žodžiais nutraukti ilgus pasisakymus, taip pat nė neprasižijojo. Tik tą akimirka, kai vyriškis nusikosėjo ir operatoriai pamažu nutildė jo balsą, Jui, regis, pakirdo iš sapno. Paskubomis pristatė muzikinį kūrinį, nusistebėjo, kad visiškai atsitiktinai pakliuvo šitoks pavadinimas: Makso Richterio *Mrs. Dalloway: In the Garden*.

Tą naktį į radiją buvo skambinta dar daug kartų, skambino ir tada, kai Jui jau sėdėjo priešpaskutiniame traukinyje į Šibują ir paskutiniame traukinyje į Kičidžiodžį.

Užsimerkė, nors ir nenorėjo miego. Ne kartą permąstė laidos klausytojo žodžius, tarsi būtų pirmyn atgal vaikštinėjusi tuo pačiu keliu ir kaskart atkreipusi dėmesį į vis naujas detales. Kelio ženklą, iškabą, gyvenamąjį namą. Užmigo tik tada, kai buvo tikra, kad atmintinai išmoko kelią.

Kitą dieną, pirmą kartą po savo motinos ir dukters mirties, Jui paprašė dviejų laisvadienių.

Užvedė automobilio variklį, užsipylė benzino ir klausydamosi iš palydovinės navigacijos prietaiso sklindančių trumpų nurodymų, patraukė Sudzukio sodo link.

Jeigu ne laimė, tai bent jau palengvėjimas taps konkrečiu dalyku.